ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1,151   Կ. ՊՈԼԻՍ,   ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 1900, ՅՈՒԼԻՍ 20—2 ՕԳՈՍՏ.   7 Րէպ՚ իւլ ան՚ 1318   20 Թէմուզ 1316   Դ. ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1,151

«بوزانتيون»
ارمنيجه يومي سياسي غزته. صاحب امتياز و مدير مسئول
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سي باب عالي جاده سنده ۲۳-۲۵ نومرو ده
دائرهٔ مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23_25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ   ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ   ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԻՏԱԼԻԱ
ԵՒ ԻՏԱԼԵԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Խորին և անկեղծ վիշտ պատճառեց Իտալիոյ պատուական Թագաւորին Ումպերդոյի յանկարծակի մահը, որ տեղի ունեցաւ այս կիրակի գիշեր։ Վիքդոր Էմմանուէլի արժանաւոր որդին բառին կատարեալ առումովը հոյակապ, ծիրակալ, ազնիւ մարդ, բարեսիրտ, վեհանձն, քաջ, մեծոգի վեհապետ մ'էր։ Այր և կին իտալ զոյգ մ'էին, Թագաւորն ո՛րքան ուժեղ ծիրքերով զարդարուած, Թագուհին նո՛յնքան չնորհալի բարեմասնութիւններով օժտուած։ Անհնար է չմտածել բարի և առաքինի Մարգարիտա Թագուհիին անդարմանելի սուգին։ Գեղանի և լեզուանի, ուսումնասէր և արուեստասէր, գիտուն և սիրուն, Մարգարիտա մտաւորապէս Թագուհին է Եւրոպայի, ուր մեծանուն և նշանաւոր Թագուհիներ չեն պակսիր։

Սպիտակաձեռն Ումպերդոս, առաջին կոմսն Սավուայի՝ շնորհիւ Կոնրադ կայսեր առատաձեռնութեան, որ Ալպեանց մէջ արծիւներու բոյն մը յջտկացուցած էր այն խիզախ բայց չքաւոր ասպետին, ինն դար յառաջ չա՛տ երկրորդական դեր ունեցող մեծաւոր մ'էր։ Իսկ Ումպերդո Թագաւորն Իտալիոյ, որ անկէ սերած էր, բովանդակ Իտալեան Թերակղզիին վեհապետն եղաւ, և Հռոմ բնակեցաւ, ո՛չ թէ Ալպեանց մէկ խորշը։ Սավուայի Գերդաստանին հիմնադիրը, ուրեմն, եթէ աշխարհ դառնար, կրնար պարծենալ իր յաջորդներուն կատարած գործին մեծութեամբը։ Սավուայի Տան յաջողութիւնը, Պատմութեան մէջ, չունի իրեն նմանը, բայց եթէ Հոհէնցօլլէրնի Տան բախտաւորութիւնը։ Նոյն միջոցներով յառաջ եկած էր Սավուայի Տան ալ մեծութիւնը, կարգ մը ականաւոր իշխանաց և պետական մարդոց համբերատար գործունէութեամբը, որ գեբրագոյն ճգնաժամին մէջ վճռական դարձուածը կուտար դէպքերուն, և դարերու ազգային—պետական ծրագիրը կ'արակէր լիակատար յաջողութեամբ, հակառակ պարագային մէջ ամէն բան վրայ տալու վտանգէն յետս չընկրկելով։

Առանց աւելի հեռուն երթալու, չատանանք հակիրճ ակնարկ մը նետելով Իտալիոյ սա վերջին կէս դարու պատմութեան վրայ, որ պսակումն եղաւ դարերէ ի վեր Իտալիոյ մեծագոյն հայրենասէրներուն տածած ամէնէն օրինաւոր բաղձանքներուն։ Դէպ ի 1848, որ Եւրոպայի նոր պատմութեան մէջ կարեւոր շրջանի մը սկզբնաւորումը կրնայ համարուիլ, Իտալիոյ մէջ Նափոլիի Թագաւորը Ֆերտինանտ Բ., Թոսքանայի Մեծ—Դուքսը, Սարտենիոյ Թագաւորը Քարլ—Ալպերդօ՝ հայր Վիքդոր Էմմանուէլի, և Պիոս Թ. Թագաւոր—Պապը, ամենքն ալ նոր կարգեր ու կանոններ սահմանեցին, նոր երեւոյթ մը տալով Իտալեան Թերակղզիին մէկ ծայրէն միւսը։

Իսկ Միլան և Վենետիկ վանեցին Աւստրիացիները։ Քարլ—Ալպերդօ, իր Բիէմոնդեան Բանակին գլուխն անցած, և գործակցութեամբ Իտալեան ուրիշ Պետութեանց կամաւորներուն, օգնութեան հասաւ Միլանի և Վենետիկի Լոմպարտացիներուն, և Կոյդոյի ճակատամարտը չահեցաւ Աւստրիացիներուն դէմ։ Հոն կանգ առին Իտալեան զինուց յաջողութիւնք։ Քարլ—Ալպերդօ մերժողական պատասխան տուաւ իրեն օժանդակութիւն առաջարկող Ֆրանսային, յայտարարելով թէ Իտալիա ինքն իրեն պիտի բաւէ [Italia fara da se, յիշատակելի խօսք որ նշանաբանն է ինքնօգնութեամբ յաջողիլ ուզող Իտալացւոց]։ Բայց Քուստոցցայի առաջին ճակատամարտին մէջ յաղթուեցաւ Աւստրիացիներէն։ [1848 Յուլիս։] Միլանէն ետ մղուելով, Թեսինոյէ ալ անդին նահանջելու հարկադրուելով, զինադադար մը կնքեց, և թէպէտ հետեւեալ տարին վերսկսաւ կռիւը, բայց Նովարէի վճռական ճակատամարտին մէջ ջախջախուեցաւ։ (1849 Մարտ)։ Իր որդին քաջասիրտ Վիքդոր Էմմանուէլն իր տեղը դնելով իր ձեռքով, ինք հանգչելու համար Օբորդօ քաշուեցաւ։ Աւստրիա իր կամքը գործադրել տուաւ Բիէմոնդէի Թագաւորութեան։ Ի Բարմա և ի Ֆիորենցա Աւստրիացիք վերահաստատեցին իրենց առջի կարգերն ու կանոնները, նախկին Դուքսերուն հետ։ Հռոմ, ուր 1849 Փետր. ամսուն Հանրապետական վարչութիւնն հաստատուած էր, պաշարուեցաւ Ֆրանսական բանակի մը կողմէ, զոր ժամանակին Ֆրանսական Կառավարութիւնը ղրկած էր Պապին քաղաքական իշխանութիւնը վերահաստատելու համար, Պիոս Թ., օգնութեամբ գաղղիական սուիններուն, նորէն ձեռք առաւ իր աշխարհական իշխանութիւնը։ Վենետիկ տարի մը քաջաբար մանելէ ետքն Աւստրիացիներու, ինքն ևս սովալլուկ վիճակի մէջ անձնատուր եղաւ վերջապէս։

1849էն ետքը, Ալպեաններուն հարաւային կողմը, Իտալեան մէկ Պետութիւն միայն անվթար կ'պահէր իր խորհրդարանական սահմանադրութիւնը։ Վիքդոր Էմմանուէլի ճարտար վարչապետը, Քավուր, Թուրինօ մայրաքաղաքը ձգողութեան կեդրոն մ'ըրաւ բովանդակ Իտալիոյ համար։ Երկրին ամէն զարգացած տարրերը, ամէն ուսումնասէրները, ամէն բարեսէրներն աչքերնին դարձուցած էին վեհանձն Թագաւորին և իր խելացի Նախարարապետին։ Քավուր առաջին օրէն միտքը դրաւ վրէժ լուծել Աւստրիայէն, բոլոր այն խստութեանց համար զոր կրել տուած էր, զոր կրել կուտար Իտալեան մանր Պետութիւններուն ու ինքնավար քաղաքներուն, ջնջելով Իտալացիներուն օրինաւոր ձգտումները։ Մեծ Տէրութեանց շարքին մէջ Իտալիոյ ձայնը լսելի ընելու համար, Քավուր մասնակցեցաւ Ռուսիոյ դէմ Ֆրանսայի և Անգլիոյ մղած պատերազմին։ Բիէմոնդէի զօրքերը Ղրիմ ղրկեց։ Վիքդոր Էմմանուէլի աղջիկը՝ Քլոդիլտ՝ ամուսնացուց Նափոլէոն իշխանին հետ, (Նափոլէոն Գ. կայսեր զարմուհին ամէնէն ազդեցիկ իշխանը)։ Վերջապէս, ձեռքի տակէ դաշնակցեցաւ Ֆրանսայի կայսեր հետ, համոզելով զայն թէ Ֆրանսայի մեծագոյն թշնամին Աւստրիան է միշտ, թէ Ֆրանսայի միջոցաւ Աւստրիոյ յաղթած Իտալիա մը Ֆրանսայի ալ բաղդակը պիտի ըլլայ միջազգային խնդիրներուն մէջ, և հողային զիջողութիւններ ալ [Նիս եւ Սավուա] խոստանալով Ֆրանսայի։ Ուստի, երբ 1859ին Աւստրիացիք Բիէմոնդէ արշաւեցին, Ֆրանսա օգնեց Վիքդոր Էմմանուէլի։ Նափոլէոն կայսրը պաշտօնական յայտարարութեամբ մը խոստացաւ փրկել Իտալիան «Ալպեաններէն մինչեւ Ադրիականը»։ Ֆրանքօ-իտալեան զօրքերը, Մաճէնդայի և Սոլֆերինոյի յաղթութիւններով, հասան մինչեւ Մինչիոյի եզերքը։ Բայց Նափոլէոն աւելի յառաջ չգնաց։ Բրուսիոյ սպառնալից ընթացքին առջեւ յետս ընկրկեցաւ։ Ա՛ն ատեն միայն սկսան հասկնալ Նափոլէոնի խորհրդականները թէ Ֆրանսայի համար բուն վտանգն Աւստրիոյ կողմէն չէր, Բրուսիոյ կողմէն էր։ Բայց Պիզմարք ա՛յնքան ճարտարութեամբ վարեց յարաբերութիւններն որ այն թուականէն եօթն տարի ետքն ալ, 1866 ի Աւստրօ-բրուսիական պատերազմին ատեն, Ֆրանսա տակաւին համոզուած չէր որ իր բուն թշնամին Բրուսիան ըլլար։ Ուստի, Նափոլէոն կայսր փութաց Ֆրանց Յովսէփ կայսեր հետ կնքել Վիլլաֆրանքայի Դաշնագիրը, որուն համեմատ Աւստրիա Լոմպարտիան յանձնեց Ֆրանսայի, սա՛ ալ նոյնն յանձնեց Բիէմոնդէի, բայց Վենետիկ տակաւին Աւստրիոյ մնաց։ Աւստրիոյ հետ դաշնակից ըլլալուն համար Պատերազմի ատեն իրենց երկիրներէն մեկնած Թոսքանայի, Մոտենայի և Բարմայի Դուքսերը դարձան իրենց մայրաքաղաքները, և Իտալեան միւս Պետութեանց հետ Դաշնակցութիւն մը կազմեցին, Պապին պատուակալ Գահերիցութեան ներքև։

Այս Դաշնադրութիւն ո՛չ Վիքդոր Էմմանուէլի Կառավարութեան գոհացում կուտար, որ ի նպաստ իրեն կ'ուզէր հաստատել Իտալիոյ միութիւնը, ո՛չ ալ Իտալացիները կ'գոհացնէր, որք կ'յուսային այս անգամ իրենց հետ կապել զՎենետիկ, և յանձն չէին առներ Իտալիոյ թշնամին՝ Աւստրիոյ՝ յարող Դուքսերը նորէն ճանչնալ։ Այսպէս, Վիլլաֆրանքայի Դաշնագիրը մասամբ միայն գործադրեցաւ։ 1860ին, Ռոմանեայի և Մոտենայի ու Բարմայի Դքսութեանց և Թոսքանայի Մեծ—Դքսութեան քուէարկուներն ստուար մեծամասնութեամբ քուէարկեցին Բիէմոնդէի Թագաւորութեան հետ իրենց միացումը։ Սիկիլիա ալ Նափոլիէ բաժնուեցաւ։ Կարիպալտի 1,000 զօրքով Ճենովայէ գալով, Սիկիլիացիներուն հետ միացաւ, և կղզիին տէր ըլլալով, ցամաքն ելաւ, Նափոլի անցաւ, ուր մտաւ վերջապէս։ Նոյն միջոցին, Բիէմոնդէի բանակ մը մտաւ Պապութեան երկիրը, և յաղթեց Պապին զօրքերուն ի Քասդէլֆիտարտօ։ Երկուքին Սիկիլիայք, Ումբրիա, ևն., նմանապէս քուէարկեցին իրենց միացումը Վիքդոր Էմմանուէլի իշխանութեան ներքև, որ 1861 Փետր. ամսուն, առաւ Թագաւոր Իտալիոյ տիտղոսը։ 1864ին, Թողլով զԹուրինօ, իր մայրաքաղաքն ըրաւ զՖիորենցա, սիրուն, հրապուրիչ, զարդարուն ոստանն իտալեան գեղարուեստից։ Ֆիորենցա գալով ո՛չ միայն Թուրինոյէ աւելի գեղեցիկ, աւելի պատուելի քաղաք մը կուգար նորակազմ Թագաւորութիւնը, այլ և Իտալիոյ սրտին աւելի մօտ կ'ըլլար, բովանդակ Իտալիոյ աւելի դիւրաւ, աւելի կատարելապէս կապելու համար իրեն հետ։

Վենետիկ և Հռոմ տակաւին դուրս կ'մնային նոր Թագաւորութենէն։ Աւստրիացիք դեռ ևս տէր էին Վենետկեան գաւառին։ Ֆրանսական պահապան զօրքն ալ, հակառակ Վիքդոր Էմմանուէլի և բոլոր ազատասիրաց պերճախօսութեան հեղեղներուն, Հռոմայ մէջ կ'ապահովէր Պապին քաղաքական իշխանութիւնը։ Իտալացիներուն երազն եղաւ յայնժամ գրաւել Հռոմ և զՎենետիկ։ 1866ին, երբ պատերազմ ծագեցաւ Բրուսիոյ եւ Աւստրիոյ միջեւ՝ Շլէզվիկ—Հոլշդայնի Դքսութեանց խնդրոյն համար ի վերին, բայց իրօք որոշելու համար թէ Գերմանիոյ մէջ ո՛վ պիտի ըլլար գերիշխան Տէրութիւնը, Բրուսիա թէ Աւստրիա. — երբ այս նոր Պատերազմն պատեհ առիթ ընծայեց, Իտալիա փութաց դաշնակցիլ Բրուսիոյ հետ։ Աւստրիացիք ի Քուստոցցա երկրորդ անգամ ըլլալով յաղթեցին Իտալացիներուն, և Լիսայի ծովամարտին մէջ, Աւստրիացի ծովակալ Թէկէթոֆ զարկաւ փշրեց և ծովն ըրաւ Րէ տ'Իտալիա զրահաւորը, ու ի փախուստ դարձուց կամ գերի բռնեց իտալեան միւս մարտանաւերը։ Բայց որովհետև ի Սատովա Բրուսիա վճռական յաղթութիւնը տարած էին Աւստրիացւոց վրայ, իրենց Իտալացի զինակիցներուն համար ալ նպաստաւոր պայմաններ ձեռք բերին։ Աւստրիա Վենետիկէն հրաժարեցաւ։ Քիչ ետքն ալ, Բրուսիոյ և Ֆրանսայի Պատերազմին ատեն, Ֆրանսա հարկադրեցաւ ետ կանչել Հռոմայ մէջ պահած զօրքերը։ Իտալեան Բանակն անմիջապէս մտաւ Հռոմայ։ 1870 Սեպտ.ին, վերջ տուաւ Պապին աշխարհային իշխանութեան, և Վիքդոր Էմմանուէլ իր մայրաքաղաքն ըրաւ Յաւիտենական Քաղաքը։ Վատիկան, իր ընդարձակ պարտէզներով և յարակից շէնքերով, թողուեցաւ Պապին, որուն տարեկան Թոշակ մ'ալ կապուեցաւ, բայց Պապը չընդունեց։ Պապը Կաթոլիկներուն արգիլեց Իտալիոյ Խորհրդարանին ընտրող և ընտրելի ըլլալ, որով ժողովրդին մէկ մասը ձեռնպահ մնաց յաջորդական ընտրութեանց մէջ։ Հռոմայ մէջ հաստատուելէն ետքը, Իտալիոյ Թագաւորութեան հետեւած հիմնական օրէնքը նոյնն է ինչ որ էր Բիէմոնդէինը, որ 1848ին, 1859ին, 1860ին և 1861ին հետզհետէ տարածուեցաւ Վիքդոր Էմմանուէլի արքայական իշխանութեան տակ մտնող գաւառներուն։ Ծերակոյտին 390 անդամները Թագաւորն ինք կ'անուանէ։ Արքայազուն իշխանք և այլ ականաւոր անձինք աթոռ ունին հոն։ Իսկ Երեսփ. Ժողովն [508 անդամ] հինգ տարուան համար կ'ընտրուի։ Երեսփ. Ժողովը կ'լուծուի, բայց մինչև երեք ամիս նորը կ'կարգուի։ Ընտրող ըլլալու համար պէտք է կարդալ և գրել գիտնալ, գո՛նէ 21 տարեկան ըլլալ, առնուազն 20 Փր. ուղղակի տուրք վճարել։ Ընտրելի ըլլալու համար, պէտք է 30 տարին լրացուցած ըլլալ։ 50,000 բնակչի մէկ երեսփոխան հաշուուած է իտալեան օրէնքով։

Ահա այս միացեալ Իտալիոյ առաջին Թագաւորը Վիքդոր Էմմանուէլ 1878 Յունուար 9ին (Ն. Տ.) մեռաւ ի Հռոմ։ Ան ատեն գահ ելաւ իր երկուց որդւոց անդրանիկը, Ումպերդո։ Վիքդոր Էմմանուէլի ոխերիմ հակառակորդը, որ բանադրած էր զայն, Պիոս Թ. Պապը, ճիշտ մէկ ամիս ետքը մեռաւ։ Բայց այս բանադրութիւն տեսակ մը բան էր, աստուածաբանական նրբութիւններով սրբուած։ Պապը կ'զանազանէ Սարտենիոյ—Բիէմոնդէի օրինաւոր Թագաւորը՝ Հռոմի տիրող Իտալիոյ Թագաւորէն, որով օրըստօրէական յարաբերութիւնք կ'մեղմանան։ Ումպերդո Ա., թէեւ բանադրեալ, ներկայ կ'ըլլար Պատարագի, և Ս. Հաղորդութիւն կ'առնէր։ Հռոմայ եւ Մոնցայի մէջ խոստովանահայրեր կամ տաճարներ ունէր, թէև Բիէմոնդէցի, որք զինք կ'ճանչնան օրինաւոր վեհապետ իրենց վաղեմի Բիէմոնդէի Թագաւորութեան։ Թուրինոյի Արքեպիսկոպոսին անուանման համար Թագաւորին հաւանութիւնը կ'առնուի կանխաւ։ Իր անուան տօնախմբութեան օրն հանդիսապէս գոհաբանութիւն կը մատուցուի իր նախնեաց երկիրներուն մէջ, նաեւ ի Լոմպարտիա եւ ի Վենետիկ, որք օտարին ձեռքէն առնուած են, և ո՛չ թէ Պապին։ Նաեւ, այս երկրաց մէջ, կաթոլիկ կղերը կրնայ քաղաքական հանդէսներու ներկայ ըլլալ։ Ի Վենետիկ, Լատին Պատրիարքն օրհնեց նոր մարտանաւերն ի ներկայութեան Թագաւորին և Թագուհւոյն։ Իտալիոյ Թագաւորին և կաթոլիկ Եկեղեցիին միջեւ սկզբամբ յարաբերութիւն չկայ։ Բայց գործնականը կ'տարբերի։ Վիքդոր Էմմանուէլ մեռնելէն առաջ Ս. Հաղորդութիւն առաւ՝ Պիոս Թ.ի յատուկ արտօնութեամբը։ Հռոմայ մէջ իսկ Թագաւորն ունի իրեն յատուկ եկեղեցի մը, ուր 1893ին հոգեւոր պաշտամունք եղան Ումպերդո Թագաւորին և Մարգարիտա Թագուհւոյն արծաթեայ ամուսնութեան առթիւ։ Գահաժառանգ Նափոլի իշխանին Սև Լեռան Հէլէն իշխանուհիին հետ պսակադրութիւնն 1896ին տեղի ունեցաւ Հռոմայ Հրեշտակաց եկեղեցւոյն մէջ, Լեոն ԺԳ.ի արտօնութեամբ, և թէպէտ Հռոմայ մայր—եկեղեցիի մը մէջ Հռոմայեցի արքեպիսկոպոսի մը ձեռամբ չեղաւ, ինչպէս կ'ուզէր Արքունիքը, բայց փորձը ցուցուց որ ժամանակ անցնելով պապական բանադրանքին ոյժը կ'պակսի եղեր։ Ասոր փոխարէն, վերջին ժամանակներս, Վատիկանի թերթերը սաստկապէս կ'յուզէին Պապին քաղաքական իշխանութեան բանաբարձման խնդիրը, և զՀռոմ Պապին ձեռքէն կորզողներուն վրայ չափազանց դառնութեամբ դատաստան կ'ընէին։

ՔՐՈՆԻԿ ԻԶՄԻՐԻ

Համաճարակը.— Ոճիրներ.— Այգ. փորձեր. — Առեւտրական կոչումներ։

ԻԶՄԻՐ, 15/23 Յլս.

Դչ. առաւօտ ժամը 10½ին ատեններն յանկարծ լուր տարածուեցաւ թէ Մ. Քէյզէրի պանքային գրագիրներէն մին, Հեկտոր Մերոնիքօ անունով 18—20 տարեկան երիտասարդ մը, ժանտախտէ բռնուած է։ Դեռ ամիս մը չկայ որ այն պանքային մէջ ուրիշ դէպք մ'ալ պատահած էր, եւ պանքային պաշտօնական գործողութիւնը կատարուած և 15 ոսկի ալ վճարուած էր։ Վաճառատան բժիշկն որ քաղաքին առաջնակարգ բժիշկներուն համբաւը կ'վայելէ, ոտք կ'կոխէր թէ ժանտախտ է, բայց Տքթ. Միցի տեսնելուն պէս հակառակը պնդեր է, բայց հիւանդին պատուիրեր է որ տուն երթայ 20 օր դուրս չելնելու խոստմամբ։ Այս իրարանցումին մէջ նոյն պանքան գոցուած էր և երեք հոգի ալ չկրնալով ժամանակին կծիկը դնել՝ ներսը մնացած էին։ Հետեւեալ օրը մանրակրկիտ քննութիւն մը կատարուելով, Տքթ. Միցիի կարծիքը ստուգուեցաւ և պանքային մէջ փակուածներն ալ ազատ արձակուեցան։

*** Այս վերջացող եօթնեկին մէջ գողութիւններ և մարդասպանութիւններ չատ կան։ Ֆրանսայի հանրակառ դէպքէն երկու օր վերջ, գողերն ընտիր որս մ'ևս պիտի ընէին, բայց բարեբախտաբար չյաջողեցան։ Գիտէք կամ չէք գիտեր որ հոս ամէն մարդ կէսօրուան ճաշէն յետոյ մէկ—երկու ժամ քնանալու սովորութիւն ունի։ Քաղաքիս վաճառականներէն Պաքրճեան Պետրոս էֆ., որուն ընտանիքն իր Կէօզթէփէի ամարանոցը կ'գտնուի, կերակուրէն վերջը կ'երթայ Քարափանց վրայ իր տունը քնանալու։ Ինք տուն մտնելէն անմիջապէս ետքը տան ետեւի կողմը պարտէզի դռնէն քանի մը գողեր ներս կ'մտնեն, բայց բարեբախտաբար դիմացն Ամերիկեան հիւպատոսարանի քավաղը և քովը ուրիշ տան մը բարապանը կ'տեսնեն և գիշերապահին լուր կուտան, ան ալ կ'հասնի, րիվոլվէրը կ'պարպէ և գողերն ալ ժամանակ կ'ունենան կծիկը դնելու։ Այնպէս կ'կարծուի թէ գողերը գիտած են Պաքրճեանի տուն մտնելն և իրենք ալ ետեւէն մտած են, ո՞վ գիտէ ի՛նչ գէշ դիտաւորութիւններով, և եթէ յաջողէին, ո՞վ գիտէ ի՛նչ սոսկալի տուած մը պիտի իմանայինք։ Եչ. առաւօտ ալ երկու

Խումբ մը երիտասարդներ սկսան հետեւեալ տաղերն երգել։

Մատնուկ [*]չի խաղցուր իր սա օտան,
կարդանք,
Խաղանք նէ կ'կռուինք, ելլենք տուն
երթանք,
Մեզի միաֆիր է բարի, Բարկենցանք
Կարմիր ներկած գինին բաժակ կը
կ'ուզէ։
Եղա մեզը ի՞նչ անուշիկ բան կ'ըլլայ,
Ջաւաղեղը քովը ծիլեր ճան կ'ըլլայ,
Սաւ աշխարհքիս արքայութիւնն ան
կ'ըլլայ,
Հալվա, խավիծ, սեր ու պէօրէկ կը
կ'ուզէ։
Տղան չաքար կ'ուզէ, կ'ծեծէ պապը,
Տայ նէ չի ծեծեր, մարն է սէպէպը,
Հոմով կ'ըլլայ ոչխարի միսին քէպապը,
Կարմիր ներկած գինին բաժակ կը
կ'ուզէ։
Շէհրիեէով բրինձին ըւէնկը պօզ է,
Վրայինը կարմրցուցած խորոզ է,
Նոր ընողը, գիտցած եղէք զուռզ է,
Կաթնապուրը քովը կազան կ'ուզէ։
Կարապետն սաաց եղը մի ծախէք,
Անով կ'եփի ամէն պլուրներ ալէկ,
Աստուած օղորմած է կերէք մի վախէք,
Պարտականն որ գայ Նը՛ ներս տունը
փախէք։
[Շար.]

[*].— Տեսակ մը խաղ. մատնի մը կ'դնեն վեց ղօֆի տակ և երկու խումբի բաժնուելով կ'սկսին փնտռել զայն, որ խումբը որ գտնէ յաղթութիւնն անոր կ'պատկանի։

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի [65]

ՔԱՍԻՄ

ԲԱԽՏԱԽՆԴԻՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

Գիւղաքաղաք ընտիր բառ մ'է. առանց այս աշխարհագրական ուղիղ բացատրութեան, դժուար պիտի ըլլար յարմար անունով որակել չատ մը տեղեր, որք ո՛չ քաղաքի կատարեալ հանգամանք ունին և ոչ ալ գիւղ կըրնան ըսուիլ, ճշմարիտ խառնուրդ մը այս երկուքէն։

Երկրագործ, վաճառական, ջորեպան, յանձնակատար, դուռնարարոծ, արհեստաւոր, ամէնքը խառն կ'բնակին գիւղաքաղաքներու մէջ, և երբ առեւտրական շարժումը, իր գնումներով, վաճառումներով, հակերով ու փոխ'գիրներով կ'զբաղեցնէ բնակչութեան մէկ մասը, անդին քաղաքէն հազիւ տասն քսան վայրկեան հեռու, արտերն ու այգիներն ալ տարբեր ագիւրութեան մը հանդիսավայրը կը դառնան, արօրներու, խոփերու, մանգաղներու, այլերու, կալերու, եզներու, մշակներու հրապուրիչ զանազանութեան մէջ։

Բ... գիւղաքաղաքի բնակիչները բարեկեցիկ են մեծ մասամբ, պանդխտելու մոլութիւնը բնաւ մուտ գտած չէ իրենց մէջ, և մտքի վրայ կ'համբուին անոնք որ գործի պատճառով քառասուն յիսուն օր հեռանան իրենց ընտանիքէն։ Պոլսոյ հետ մանաւանդ, երբեք յարաբերութիւն չունին, առուտուրը գաւառագլուխ քաղաքէն կ'ընեն, և իրենց միջավայրէն ուրիշ աշխարհի իրերով չեն զբաղիր։

Իբրեւ Պոլսեցի, հազիւ մէկ քանի վարդապետ, վարժապետ կ'ճանչնան, որոնք տարիներու ընթացքին մէջ եկած գացած են, ապարդիւն պաշտօնավարութեան մը հետքերը ձգելով։ Պոլսեցի միակ անձնաւորութիւնն որ հաստատուած է Բ. գիւղաքաղաքին մէջ, առեւտրական մեծ տան մը ներկայացուցիչն է, որ ամէն կարգի գեղխութիւններ ուզած է սովրեցնել խեղճ մարդոց, «Պոլսոյ օրէնքը այս է» ըսելով, սակայն անոնք չեն չեղած իրենց աւանդական կեանքէն։

Այս կարճ ծանօթութիւններէն ետքը, սկսինք մեր պատմութեան։

1860 Յունուար ամսոյ վերջերն էր։ Բ... գիւղաքաղաքը ծածկուած էր ձիւնի թանձր խաւով մը, որ հիւսիսային խստաշունչ քամիին հետ միացած, կ'սպառնար սառեցնել կեանքն համակ։ Դաշտի աշխատութիւնները դադրած էին բացարձակապէս, շուկային խանութներն իսկ գոց էին կէս առ կէս։

Խեղճ աղքատներ ստիպուած էին մէկ մէկ աղա ևս հագնիլ իրենց սովորական հագուստներուն վրայէն, որք անկարող կ'ըլլային զիրենք պատսպարել ձիւնին ու բուքին խստութեան դէմ։

Իրիկուան ժամ տասներկուքին՝ արդէն բացուած էր Կարպօ աղային օթան, ուր թաղեցիներ սովորաբար կը հաւաքուէին ամէն գիշեր, քաղցր ժամանցի մը հրապոյրով։ Փայտի երկու աճագին կոճղեր մեծաշուրինդ ճարճատիւններով կ'վառէին օթային վերի կողմը, մասնաւորապէս շինուած բուխերիկին մէջ, որուն առջեւ կ'եռար խոշոր սրճամայր մը, չոգին բարդեր արձակելով կիսախուփ կափարիչին բացուածքներէն։

Օթային մէջ տեղը տարածուած էր ծաղկազարդ կիլիմ մը գունագեղ, որուն վրայի նկարներուն պէսպիսութիւնն ու գոյներուն ճաշակաւոր կիրառութիւնն արհեստագէտներուն իսկ նախանձը պիտի շարժէին։ Տանտիրուհիին ձեռագործն էր այն, զոր աղջկնութեանը պատրաստած էր մօրն ու քոյրերուն աջակցութեամբ և չատ մը կիլէմներու, ափհօտներու, խալիներու և ուրիշ այս կարգի ձեռագործներու հետ օժիտ բերած էր ամուսնոյն տուն։

Օթան վանդակորմով մը միայն բաժնուած էր ախոռէն, ուր ձիեր, եզներ ու կովեր տարբեր բաժանումներու մէջ, իրենց իրիկուան կերը կ'ուտէին մսուրէն, մերթ ընդ մերթ անհամաձայնութեան ցոյցեր, ընտանեկան կռիւներ յարուցանելով իրարու հետ, որք անմիջապէս կ'խաղաղէին ծառաներուն հայհոյալից սաստերուն ազդեցութեամբ։ Իսկ կենդանիներուն չունչը կ'կրկնապատկէր տաքութիւնն օթային, որ հիմայ բաղնիքի հանգամանք մը առած էր և կ'լուսաւորուէր արդէն երկու մեծ աշտանակներու վրայ զետեղուած ճրագէ մոմերով։

Կարպօ աղան թէ՛ վաճառական էր և թէ երկրագործ, ամէնէն հարուստը կ'սեպուէր Բ... գիւղաքաղաքին, և իր ընդարձակ յարաբերութեանց շնորհիւ մեծ ազդեցութիւն ձեռք բերած էր իր շրջանակին մէջ։ Հիւրասէր էր նաև նահապետական առումով, այն գիւղացիներու սատար խումբ մ'երը միշտ կ'գտնուէին սեղանին չուրջ, և գործի առթիւ եկող առեւտրական անձանց մեծագոյն մասն իր տունը կ'հիւրասիրուէին։ Շէն օճախ էր մէկ խօսքով։

Թաղեցիներ սկսան աջէն ձախէն օթան, ուր ծալապատիկ կ'նստէին բազմոցներուն վրայ կարգով։ Իւրաքանչիւր նորեկի մէկ մէկ չիպուխ կը լեցնէին ծառաները, որ ոտքի վրայ շարուած էին դրան մօտ։ Ծխախոտին հետ մէկ մէկ ալ սուրճ կ'հրամցունէին և անկէ վերջ ամէն մարդ իր քսակէն օրէնք էր ծխել։

Ժամը մէկին արդէն լեցուած էր օտան «ժողովուրդով», ուր յիսուն—յիսուն հոգինոց խումբ մը երկրագործական և առեւտրական խնդիրներու վրայ կ'խօսակցէր։

—Մըղտեսի Կիրակոսը ասօր ալ չեկաւ, ըսաւ Կարպօ աղան մտահոգութեամբ, տղա՛, քալէ՛ հայէ՛ ո՛ւր մնաց, չըլլայ հիւանդութիւն մը հանէ։

—Հիւանդ չէ, աղա, պատասխանեց թաղեցիներէ մին, Աւետիք էմմուն որդողեր է, Համբոր աղային օտան կիրճա կո։

—Ինծի՞ ո՛րի (ինչու) որդողի, պօռաց Աւետիք Էմմին. ես ի՞նչ եմ էրեր ինքիր։

—Տղայ իրա՞ւ Համբարին օտան կիրճա կո, հարցուց Կարպօ աղան անձկութեամբ։

—Երէկ գիշեր հոն է եղեր։

Օթայի մը ժողովրդէն մէկուն, ուրիշ օթա երթալը մեծ անտեղութիւն էր, և հաւասարապէս անպատուաբեր թէ՛ օտային տիրոջ և թէ դասալիք եղող թաղեցիին համար։ Հետեւաբար բաւական ծեծեցին այս խնդիրը, որմէ վերջ ընդհանուր լռութիւն տիրեց և տանտիրոջ եղբայրը սկսաւ բարձր ձայնով կարդալ Վարք Սրբոցը, մերթ ընդ մերթ իր կողմէ ալ բացատրութիւններ տալով սուրբերու կեանքին վերին աստիճանի չահագրգիռ և այժմէական խնդրոյն նկատմամբ։

Մէկ ժամ տեւեց այս ընթերցումը, որուն կատարեալ ջերմեռանդութեամբ ունկնդրեց օտային ամբողջ ժողովուրդը։ Իսկ թաղեցի կիներ որովհետև չէին կրնար էրիկ մարդոց հետ նստիլ, վանդակորմին ետին ախոռին մէկ կողմը հաւաքուած և երեսնին լաչակներով ծածկած կ'ունկնդրէին կարդացուածներուն։

Ընթերցումէն վերջ, քիչ մ'ևս խօսակցեցան, և ամէն կողմէ յայտնուած ընդհանուր փափաքին համակերպելով, Բարեկենդանի զուարճութիւն մը սարքեցին, գրեթէ պարզ ներկայացումը գեղջկական։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

պատ մը պիտի դրուի մահարձանին վը-
րայ։ Սօչիէգա Օրէբրայի ընդարձակ սրահին մէջ ի յիշատակ գումարուելիք հանդիսաւոր Նատին մէջ Մ. Ռոզասօ պիտի արտասանէ Ումպէրդօ Թագաւորին ներբողալի դամբանականը։

—Իտալական Առեւտրական Սենեակն և Սօչիէգա Օրէբրայա ցաւակցական հեռագրեր ուղղեցին Արքայական Տան նախարարութեան, իրենց անայլայլ հաւատարմութեանն ու անձնուիրութեան հաւաստիքը տալով Սաւուայի Օգոստափառ Տան։

—Հայ—Հռոմէական կ. Պատրիարք Տ. Էմմանուէլեան Սրբազան, Միւթէվէլեան Յովսէփ Գէորգայեայծաւրին հետ, Գչ. օր Իտալական դեսպանատունն երթալով, իր այցաքարտն յանձնեց ի նշան ցաւակցութեան։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ Գահակալութեան 25ամեայ Յոբելեանին առթիւ, Հայ. Հռոմէականաց Պատրիարքարանը ծանրագին նուէր մը կ'պատրաստէ, որ, յանուն Հայ-Հռոմէական հասարակութեան, պիտի մատուցանէ յառաջ Գահոյից։

ՀԱՅ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Մէճմուայի Ախպար կ'ծանուցանէ թէ Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանը Պիլէճիքի թեմն առանձին առաջնորդութեան մը պիտի վերածէ, և յատուկ վարդապետ մը պիտի ղրկէ, առաջնորդական փոխանորդ Հ. Յուսէփ Վրդ. Պզտասարեանի աջակցելու համար։

ՀՐԴԵՀ.—Խիրենէէ նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Գչ. օր հրդեհ ծագեր է Եըլտըրըմ գիւղին մէջ, և 25 տուներ հրոյ ճարակ եղեր են։ Ուրիշ 25 տուներ ալ փլցուեր են, բոցերը կասեցնելու համար։ Կուսակալն անմիջապէս աղէտքին վայրը գացեր է։

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅՔ.—Ներքին գործոց Նախարարութիւնն հեռագրաւ կուսակալներուն հաղորդեց այն կայս. Իրատէն, որ օտար երկիր փախչող պաշտօնատարներուն կ'վերաբերէր, որք խռովայոյզ հրատարակութիւններ կ'ընեն կայս. կառավարութեան դէմ։ Կայս. սոյն Իրատէին թարգմանութիւնն հրատարակած էինք արդէն նախընթաց թըւով մը։

ԲՐԻԶՐԷՆՏԻ Ժողովուրդն անցեալ տարի արտօնութիւն խնդրած էր հաշտարար յանձնաժողով մը կազմելու, որ վրէժառութեան դատերը հաշտարարութեամբ պիտի լուծէր։ Յանձնաժողովը, Կայս. Իրատէի մը համաձայն, կազմուեցաւ կառավարիչ Ճէմալ պէյի նախագահութեան տակ, և այժմ մասնաւորներու միջեւ ծագած վէճերը կը քննէ։

ՉԻՆՈՒ ԽՆԴԻՐԸ.—Ռուս կառավարութիւնը Բ. Դռնէն արտօնութիւն խնդրեց, որպէս զի Բրուդ և Տնիեբեր փոխադրանաւերը, որք զօրք և ռազմամթերք կ'տանին, Սև ծովուն նեղուցէն անցնին, Բորդ Արթուր երթալու համար։ Կայս. Իրատէ մը շնորհեց խնդրուած արտօնութիւնը։ Սոյն երկու փոխադրանաւք մէկ երկու օրէն մեր նաւահանգիստէն անցնելով Միջերկրական պիտի երթան։

—Ռուս կառավարութիւնը, Ծայրագոյն Արեւելք զօրք փոխադրելու համար, չորս իտալական շոգենաւ վարձած է։ Ասոնցմէ մին է Նորթ Ամերիկա անուն հսկայ շոգենաւը, որ երկու կաթսայ ունի, և որ երէկ Ճենովայէ Պոլիս հասաւ և քիչ մը կանգ առնելէ վերջ Օտեսա ուղեւորեցաւ։

—Ռուսական Քիեվ շոգենաւն ալ երէկ Օտեսայէ Պոլիս հասնելով, իրիկունը Միջերկրական ծով ուղեւորեցաւ Վլատիվոստոք երթալու համար։ 1900 զինուոր կային մէջը։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷ մասնաւոր հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Տիւրքի ցեղերէն 450 ցեղապետներ, որք Աֆրիկեան Տրիպոլիս կ'գտնուէին, Դամասկոս հասնելով ուղղակի կառավարական պաշտօնատունը գացեր են։ Կուսակալը հանդիսաւոր կերպով խրատներ և յորդորներ կարդացեր է անոնց, որք բարեմաղթութիւններ ըրեր են կայս. արեւշատութեան համար։

ՀԱԼԷՊԻ կուսակալի նորընտիր օգնական Սէրվէրի էֆ. իր պաշտօնատեղին ժամաներ է։

ԴԱՍԹԱՄՈՒՆԻԻ Սանայի վարժարանը յոյժ գեղեցիկ գորգ մը կ'պատրաստէ, զոր Վեհ. Սուլթանին պիտի մատուցանէ կայս. գահակալութեան յոբելեանին առթիւ։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.—Կայս. կառավարութիւնն օրինական միջոցներ պիտի տնօրինէ Օսմ. ծովեզերքներուն վրայ ի գործ դրուած մաքսանենգութիւնն արգիլելու համար։ Հանրային Պարտուց Վարչութեան օսմ. Քօմիսէրն այս նպատակաւ ծրագիր մը պատրաստած և ելմտական նախարարութեան մատուցած էր։ Այս վերջինը ծրագիրը բանաւոր դատելով, Բ. Դուռը ղրկած է։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը Բ. Դռնէն խնդրեց որ օսմ. սպայ մը ներկայ գտնուի ֆրանսական բանակին աշնանային ռազմափորձերուն, որոց պիտի մասնակցին չորս զօրաբանակներ։ Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Սպարապետութիւնը պիտի նշանակէ կարող սպայ մը։

ԽՄԷՆԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.— Օսմ. զօրքերը ցիրուցան ըրին Րէքէպ ցեղը, որ կայս. կառավարութեան յորդորներուն չանսալով, կ'շարունակէր իր ըմբոստութիւնը, իր դիրքերուն բնական ամրութեան ապաւինելով։

ՊԵՅԹ—ԻՒԼ—ՄԱԼԻ Վարչութիւնը, կ'ըսէ Իգտամ, Պօյաճը գեղի մէջ վախճանեալ հարբարձուած էֆ. Ասլանեանի (եղբայր Վանայ այցելու հովիւ Տ. Ներսէս եպիսկ. Ասլանեանի) բնակած տունն եւ Պէգլէտէնի մէջ ունեցած գոյքը կնքեր է, որովհետեւ անզաւակ մեռած է։

ԹԻՖԼԻ—ՊԱՇԻԻ Թաղապետական պարտէզին մէջ, երէկուան փոթորկի պահուն, կայծակ ինկաւ, բայց ոչ եւ է վնաս չպատահեցաւ։

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐԸ.—Առողջապահական քննիչները քաղաքապետութեան ուշադրութիւնն հրաւիրեցին Թաղերու մէջ գտնուած կարգ մը ապտոտ նպարավաճառանոցներու վրայ, որք գարշահոտութիւն կ'բուրեն։

ՀԱԼԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ աշխարհագրութեան ուսուցիչ Տոքթ. Ռիւտոլֆ Ֆիճնէր, որ ժամանակէ մ'ի վեր Պոլիս կ'գտնուէր, Գերմանիա վերադարձաւ։ Մեկնելէ առաջ Վեհ. Սուլթանին մատոյց իր աշխարհական աշխարհագրութիւնը 11 հատորէ բաղկացած։ Այս կարեւոր երկասիրութիւն չորս հատոր եւս պիտի ունենայ եւրոպական և ասիական Թուրքիոյ վրայ։ Հեղինակն այս նպատակաւ Պոլիս եկած էր։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.— Հանրային Պարտուց Վարչութիւնն որոշած էր իր բոլոր պաշտօնեաներուն կեանքն ապահովագրել տալ։ Օսմ. անանուն Ընկերութիւնը, Բարիզի Ունիոնն և աւստրիական ընկերութիւն մը ստանձնած են այս գործը։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Իզմիրի մէջ երէկ և առջի օր ժանտախտի ոչ և է դէպք չէ պատահած։

—Իզմիրէ Յլս. 28 թուով կ'գրեն. «Երէկ նոր դէպք մը պատահեցաւ, 21րդը, որ 65 տարեկան հացագործ մ'է, Սբիրիտիօն Վուցօ անուն, և որ 5 օր ծածկած էր իր վիճակը։ Երբ Տքթ. Միցի մէկ քանի ուրիշ բժիշկներու հետ հիւանդը տեսնելու գնաց, այս վերջինն արդէն հոգեվարք էր։ Սագի հաւկիթի չափ խոշոր ուռեցք մը ունէր։ Հիւանդը մեռաւ։ Առողջապահական բժիշկները մեկուսացուցին հանգուցեալին ընտանիքը, և տունն ալ ապանեխեցին։ Սեւամորթ հիւանդ կինը, որ փախելով ազգականներու տունը գացած պահուըտած էր, ազատ թողուեցաւ, որովհետեւ պարզ տենդով մը կ'տառապէր։»

—Առողջապահական ընդհ. քննիչ Տքթ. Բօչոնի հետեւեալ շրջաբերականները ղրկեց Քարանդինայի Վարչութեանց. — «Առողջապահական Բարձր. Խորհրդոյ որոշմամբ, Միջերկրական եգիպտական ծովեզերէն [Սիւէզի ծոցն ու ջրանցքն ի միասին] եկողներուն դէմ դրուած տասնօրեայ քարանդինան 5 օրուան իջած է 1900 Օգոստ. 1էն (Ն. Տ.) սկսեալ։ Այս տրամադրութիւն գործադրելի է նաև Կարմիր ծովու եգիպտական ծովեզերէն եկողներուն համար։ Սակայն Աղէքսանդրիոյ նաւահանգիստէն եկողները միայն տասն օր քարանդինա պիտի սպասեն ըստ առաջնոյն։

—Պէրութի ծովեզերէն եկողներուն դէմ դրուած 48 ժամուան քարանդինան վերցած, և անոր տեղ դրուած է բժշկական պարզ քննութիւն մը, մեկնելու ատեն։ Պէրութի ծովեզրէն Պոլիս եկողները բժշկական երկրորդ քննութեան մը պիտի ենթարկուին Դարդանէլի առջև։

—Առողջապահական Բարձրագոյն Խորհրդոյ որոշմամբ, Հնդկաստանէ եկող Շիի ուխտաւորներուն և մեռելներուն մուտքն ի Միջագետ արգիլուած է»։

ՖԱՐԱԿԷՕՄՐԻՒՔԻ հրկիզելոց նպաստահաւաք յանձնաժողովը վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած 1000 ոսկին սկսաւ բաշխել հրկիզելոց։

ԳՈՂԻՆ ԿԻՆԸ.—Տէմիր—Գափուի բնակիչներէն հելլենահպատակ և աքսորեալ Եանիի կինը՝ Անկէլիքի՝ երէկ առաւօտ ոստիկանութեան դիմելով կ'յայտնէ թէ իր սնտուկէն 40 ոսկի, 1 ոսկի շղթայ, 2 ալմաստազարդ մատանի, 1 ոսկեզօծ արծաթ ժամացոյց գողցուած են։ Ոստիկանութիւնը տանը մէջ քննութիւն կատարելով կ'հաստատէ թէ գողը դուրսէն եկած չի կրնար ըլլալ, այլ ներսէն ըլլալու է։ Ուստի խիստ հարցաքննութեան մը կ'ենթարկէ կինը։ Անկէլիքի սապէս կ'խոստովանի. «Երբ շաբաթ առաջ, ամուսինս՝ Եանի՝ Պիրէօն աքսորուեցաւ, այս առաւօտ 40 տարեկան կին մը տունս գալով ըսաւ որ ամուսինդ մինչեւ կէս ժամ պիտի վերադառնայ, 7 մէճիտ և մէկ ձեռք ճերմակեղէն ուզեց, և նամակ մ'ալ յանձնեց ամուսնոյս կողմէ։ Ես ալ ուզածները յանձնեցի։ Երբ մէկ երկու ժամ վերջը տեսայ որ եկող գացող չկայ, նոյն կինը փնտռելու գացի, և երբ տուն դարձայ, տեսայ որ տունս գող մտած էր։» Սակայն ոստիկանութիւնն ի վերջոյ ստուգեց թէ կինը սուտ կը խօսէր։ Ըսելով որ իր գող ամուսինը պիտի վերադառնայ, ինքն ալ փորձեր է բոլոր արժէքաւոր նիւթերը գողնալ և պահել, և այս գողութեան սուտ զրոյց մը երեւան հաներ է։ Ոստիկանութիւնը տան նկուղին մէջ պահուած գտաւ շատ մը արժէքաւոր նիւթեր, զորս Եանի զանազաններէ գողցած և հոն պահած էր։ Անկէլիքի ձերբակալուեցաւ։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ընդհ. քննիչ Լը Ֆալօն էֆ., կայս. արտօնութեամբ Բարիզ ուղեւորեցաւ 12 օրուան արձակուրդով։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ս. Պատրիարքն երէկ անձամբ Իտալական դեսպանատունն երթալով, Իտալիոյ Ումպէրդօ Թագաւորին մահուան առթիւ ցաւակցական այցելութիւն տուաւ գործակատար Կալինա կոմսի, Ն. Սրբազնութիւն դեսպանատունէն ի դարձին հեռագիր մ'ուղղեց Մարգարիտա Թագուհիին, Ումպէրդօ Թագաւորին մահուան առթիւ ցաւակցութիւն յայտնելու և երկնային մխիթարութիւն հայցելու թէ' իրեն եւ թէ ամբողջ արքայական գերդաստանին։

—Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական Տեղապահ Տ. Կիրակոս Եպս.ի յանձնարարութեան համաձայն, Խապայեան Տ. Սահակ Սրբազան Ատանայի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ Մայրագունութեան աստիճան տուեր է Գուրամեանի այցելու հովիւ և Սսոյ միաբան Տ. Ղեւոնդ Վրդ.ի, և այս առթիւ քարոզ մը խօսելով բացատրեր է ծայրագոյն աստիճանի նշանակութիւնը։ Խապայեան Սրբազան ամսոյս 12ի չորեքշաբթի օր ժամը 7ին Ատանայէն մեկներ է Սիս երթալու համար։ Ն. Գերապատուութեան կ'ընկերակցին իր անձնական քարտուղարը Վաղարշակ աւագ սարկաւագ և Ներկարարեան Տ. Գրիգոր քահանան։ Խապայեան Սրբազան 10 օրի չափ Սսոյ վանքին մէջ իր ուխտը կատարելէ յետոյ պիտի վերադառնայ եղեր Ատանա։

—Սեբաստիոյ Ազգ. երկսեռ Որբանոցի տարեկան քննութիւնները կատարուեր են ի ներկայութեան Մարզուանի Քոլէճի աշակերտներէ ոմանց և մէկ քանի ուսուցիչներու, որք շատ գոհ մնացեր են որբերու տուած յաջող պատասխաններէն և իրենց ապացուցութիւնն արձանագրեր են դիտողութեանց տետրին մէջ։ Յուլիս 9ին կիրակի օրն ալ պարգեւաբաշխութեան հանդէսը կատարուեր է Ս. Սարգիս Մայր եկեղեցւոյն մէջ, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան մը որ շատ գոհ մնացեր է այսքան սիրուն ու հրապուրիչ հանդէս մը վայելած ըլլալուն համար։ Ասլանեան Գարեգին և Օտապաշեան Քերովբէ աւագ սարկաւագները բանախօսութիւններով Որբանոցի ներկայ գոհացուցիչ վիճակը դրուատեր են։ Որբանոցի տեղեկագիրը կարդացեր է Խնամակալութեան ատենադպիրը՝ Տէլիգազարեան Գրիգոր էֆ.։ Ի բացակայութեան առաջնորդ Սրբազանին, օգնական—վարդապետը հանդէսը փակեր է բարեմաղթութիւններ ընելով վեհ. Սուլթանին արեւշատութեան համար և օրհնելով Որբանոցին բարերարներու աշխատութիւնները։

—Բերայէ կ'գրեն մեզ թէ Թաղ. Խորհուրդն յոյս չունենալով կալուածոց հոգաբարձութենէն առած ամսական 75 ոսկին 100ի բարձրացնելու, որոշեր է տեսչութեան պաշտօնը ջնջել, ինչպէս նաև ուրիշ կարգ մը խնայողութիւններ ընել պիւտճէն հաւասարակշռելու համար։ Ասկէ առաջ եկած է ահա տնօրէն Նաթանեան էֆ.ի հրաժարումը։ Թաղ. Խորհրդոյ մէկ մասը համամիտ չէ եղած այս խնայողութեանց։

ՄԱՀ ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԲԱՐԵՐԱՐ Պ. ՋԱՆՇԵԱՆՑԻ

Երէկ Բեդեբսպուրկէ հեռագիր մը Ս. Պատրիարքին գուժեց Ռուսահայ հանրածանօթ հրապարակագիր, որբախնամ Պ. Ջանշեանցի մահուան բօթը։ Հիւանդութեան մասին լուր չունէինք եւ մահուան պարագաներն ալ դեռ անծանօթ կ'մնան մեզ։ Բարեյիշատակ հանգուցեալը գաւառական տասներկու որբանոցներու կերակրիչն էր, հոգեւոր և մարմնաւոր հայրն էր անոնց, անտէր բազմաթիւ տղաքներու։ Իր մահն անդարմանելի կորուստ մ'է, Պ. Ջանշեանց քառասունը դեռ նոր լրացուցած էր։ Մոսքուայի ռուս թերթին այս հայազգի խմբագիրն որբանոցներուն ծախքն իր քսակէն չէր հոգար. հարուստ մարդ չէր, բայց իր հրատարակած գեղարուեստական հաւաքածոն քիչ ժամանակի մէջ այնքան շատ ծախուեցաւ որ կարող կ'ըլլար հոգալ նոյն որբանոցներուն ամբողջ ծախքը։

Ս. Պատրիարքն յառաջիկայ երեքշաբթի օր Նպաստից Յանձնաժողովին պիտի գուժէ Պ. Ջանշեանցի մահը, և անոր յիշատակին արժանավայել յարգանք մ'ընծայուելու համար հարկ եղածը պիտի որոշուի։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱԶՆՈՒՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ ԵՐԱՆՈՒՀԻ Ռ. ԿԻՒՄԻՒՇԿԵՐՏԱՆԻ

Տիկին Երանուհի Կիւմիւշկերտանի յուղարկաւորութիւնը մեծ հանդիսաւորութեամբ կատարուեցաւ երէկ Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն մէջ։ Հանդէսին կ'նախագահէր Յովհաննէսեան Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս, իր շուրջ ունենալով Դիմաքսեան Տ. Հմայեակ եւ Երէցեան Տ. Գէորգ Սրբազանները, բազմաթիւ վարդապետներ և քահանաներ։ Դամբանականը խօսեցաւ Տ. Հմայեակ Սրբազան, որ ի վեր հաներ հանգուցեալ տիկնոջ բարեմասնութիւնները, բացատրելով անոր բարեպաշտութիւնը, առաքինութիւնն և կարօտեալներու և իրեն դիմող ամէն կարգի թշուառներու ցոյց տուած ողորմածութիւնը։ Եկեղեցական արարողութեանց աւարտումէն յետոյ, դագաղը՝ որու ծայրը բռնած էին Խըտըրեան, Մամիկոնեան, Գարակէօզեան, Ղազարոսեան, Էվրենեան և Բարազամեան էֆ.ները, իսկ ջահերը կ'կրէին Տքթ. Զարդարեան, Քէրէստէճեան Պօղոս, Պ. Անտոն Հասուն, Շնորհք և Արզումանեան էֆ.ները, հանդիսաւոր թափորով տաճարի դռնէն առաջնորդուեցաւ մինչև եկեղեցւոյ դուռը, ուր մեռելակիր շքեղ կառքի մը մէջ դրուելով փոխադրուեցաւ Շիշլիի Ազգ. գերեզմանատունը։ 25է աւելի կառքեր կ'հետեւէին մեռելակիր կառքին։ Գերեզմանատան մէջ թաղման կարգը կատարեց Տ. Մկրեան Ա. քահանան, և ապա յուղարկաւորներն իրենց ցաւակցութիւնն յայտնեցին հանգուցելոյն որդւոց և ազգականաց։ 25է աւելի ծաղկեպսակներ ղրկուած էին հետեւեալներէն.— Բերայի Թաղ. Խորհուրդ, Գալֆայեան որբանոց, Տէր և Տիկին Տիրան Կիւմիւշկերտեան, Կիւմիւշկերտան եղբարք, Տէր և Տիկին Գ. Կիւմիւշկերտան, Տիկին Յակոբ Կէօչէօղլու և Օր. Սօֆի և Օր. Երանիկ Կէօչէօղլու, Տէր և Տիկին Կիւլպէնկեան, Տէր և Տիկին Կիւլլապի Կիւլպէնկեան, Տէր և Տիկին Սերոբեան և զաւակունք, Տիկին Ա. Ճանըմեան, Լեւոն Ներսէսեան, Ժան Աբէլ, Սեպուհ Տաւուտ, Տկն. Տիւրիւկ Գալֆայեան, Տէր և Տիկին Պ. Խմէրեան, Տկն. Տիւրիւկ Գալաս, Յովակիմ և Զապէլ Մինասեան, Անտոն Վահան Կէօչէեան, Տէր և Տիկին Գ. Փափազեան, Տէր եւ Տիկին Լ. Ճէվահիրճեան, Տկն. Յովհաննէս Յակոբեան, Գ. Մինէճեան։

Հանգուցեալ այրի Տիկին Երանուհի Ռ. Կիւմիւշկերտանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրած են՝ 100ական ֆրանք Տէր և Տիկին Պօղոս էֆ. Խմէրեան (բնակեալ ի Բարիզ), Ռուբիկ էֆ. Մարկոսեան (բնակեալ ի Բարիզ). 216ական ղրշ. Տեարք՝ Գրիգոր Զօհրապ, Յովսէփ Թօլեան. 108ական ղրշ. Տիկին Յուստինէ Տիլպէր, Գրիգոր Ալեանաքեան, Արտաշէս Ֆնտըգլեան, Գրիգոր Էվրէնեան, Տիգրան Մանուկեան, Յ. Մ. Սթամպօլլեան եղբարք, Վահան պէյ Եսաեան, Թաշթապրունեան եղբարք, Յարութիւն Արսլանեան, այրի Տիկին Մաննիկ Բ. Խմէրեան, Տիկին Մաննիկ Տաւուտեան 60։

Տէր և Տիկին Տիրան Կիւմիւշկերտան, Տեարք Արմենակ, Գարեգին, Երուանդ և Լեւոն Կիւմիւշկերտան, Տէր և Տիկին Գ. Սերոբեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Լ. Ճէվահիրճեան, Տէր և Տիկին Կիւլլապի Կիւլպէնկեան, Տէր և Տիկին Պ. Խմէրեան, Տէր և Տիկին Գրիգոր Կիւմիւշկերտեան, ինչպէս նաև Մինասեան, Փափազեան, Յ. Գէօչէօղլու, Կիւլպէնկեան և Գաբրիէլեան ընտանիքները խորին շնորհակալութիւն կ'յայտնեն ամէն անոնց որք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԵՐԱՆՈՒՀԻ Ռ. ԿԻՒՄԻՒՇԿԵՐՏԱՆԻ յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցութիւնն յայտնեցին այս տխուր առթիւ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՊՐՈՒՍԷԼ, 1 Օգոստ.—Շանկայի Պելճիքական հիւպատոսին հեռագրէն կ'իմացուի թէ դաշնակից զօրքերը Դիենձինէ ճամբայ ելած են դէպ ի Բեքին, ուր ութ օրէն կ'հասնին. չի կարծուիր որ ընդդիմութեան բախին մինչև Բեքինի դուռները։

ԴՕԲԻՕ, 1 Օգոստ.—Բեքինի ճաբոնական դեսպանատունէն առնուած տեղեկութեան մը նայելով, մինչև Յուլիս 22 օտարազգիք ողջ էին և շաբաթ մ'եւս տոկալու կարող վիճակի մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ, 1 Օգոստ.—Բնիկ միսիոնարական դպրոցի աշակերտ մը, որ Բեքինէ կրցեր է փախչիլ, լուր կուտայ թէ անգլիական դեսպանատունը կանգուն էր և կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք կ'առնէ օտարազգիները պաշտպանելու համար։

ՊԷԼԿՐԱՏ, 1 Օգոստ.—Ալեքսանդր Թագաւորին հարսնիքն յառաջիկայ կիրակի տեղի պիտի ունենայ։

ԴԷՊՔԵՐՆ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

ՀՌՈՄ, 1 Օգոստ.— Արքայական հրամանագրով Իտալիոյ խորհրդարանն ի նիստ հրաւիրուած է Օգոստ. 6ին։

ՄՈՆՑԱ, 1 Օգոստ.—Վիքդոր Էմմանուէլ Գ. Թագաւորն եւ Էլէնա Թագուհին Մոնցա հասնելնուն, շատ սրտաշարժ տեսակցութիւն մ'ունեցան Մարկարիտա այրի Թագուհւոյն հետ, զոր ջանացին սփոփել արտասուալից վիճակի մէջ։

ՀՌՈՄ, 1 Օգոստ.—Վիքդոր Էմմանուէլ Գ. Թագաւորն ու Թագուհին այսօր Մոնցա հասան։

—Ումպէրդօ Թագաւորին յուղարկաւորութեան հանդէսը պիտի կատարուի յառաջիկայ Բշ., 6 Օգոստ.։ Թագաւորին մարմինը պիտի թաղուի Բանթէոնի մէջ։

—Սարաքքոյի դահլիճն հրաժարական տուաւ, սակայն Թագաւորը չընդունեց, վարչապետին հաւաստելով թէ դահլիճն իր լիուլի վստահութիւնը կ'վայելէ։

ԼՈՆՏՈՆ, 1 Օգոստ.—Չինաստանէ քաշուած հեռագրեր կ'ըսեն թէ միջազգային զօրքերն սկսած են յառաջ խաղալ Բեքինի վրայ։ Ուրիշ ոչ և է դէպք չէ ծանուցուած։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բրեդօրիայէ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Քրիւկէր Նախագահ բոլոր Պօէր հրամանատարներուն հրամայեց Լիտէնպուրկ համախմբուիլ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՇԱՀՈՂ ԹԻՒԵՐՈՒՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

183րդ վիճակահանութիւն.— (Ն. Տ.) 1 Օգոստոս, 1900

Թիւ	Ֆրանք	Թիւ	Ֆրանք	Թիւ	Ֆրանք	Թիւ	Ֆրանք
236,528	600,000	958,292	3,000	553,193	1,000	1,469,802	1,000
1,811,514	60,000	1,080,012	»	708,869	»	1,469,805	»
895,940	20,000	1,084,895	»	840,875	»	1,553,581	»
939,261	»	1,274,131	»	842,448	»	1,591,942	»
41,673	6,000	1,329,931	»	884,564	»	1,620,385	»
103,948	»	1,676,545	»	911,094	»	1,635,257	»
748,257	»	1,699,999	»	1,064,612	»	1,699,997	»
1,225,382	»	1,913,992	»	1,196,549	»	1,778,742	»
1,289,316	»	1,913,994	»	1,207,347	»	1,778,744	»
1,553,584	»	124,290	1,000	1,254,418	»	1,864,001	»
364,792	3,000	150,079	»	1,368,470	»	1,930,065	»
570,505	»	376,791	»	1,391,254	»		
838,445	»	553,192	»	1,420,688	»		

400 ՖՐԱՆՔ ՇԱՀՈՂ ԹԻՒԵՐ

13,556— 60	407,216— 20	864,111— 5	1,225,246— 50	1,574,031— 5
27,796—800	416,631— 5	867,416— 20	1,225,381— 5	1,582,876— 80
41,671— 5	417,586— 90	880,621— 5	1,227,276— 80	1,587,831— 5
42,106— 10	434,156— 60	884,561— 5	1,235,476— 80	1,591,941— 5
49,406— 10	446,761— 5	895,936— 39	1,253,966— 70	1,615,136— 40
50,966— 70	481,511— 5	911,091— 5	1,254,416— 20	1,620,381— 4
59,226— 30	506,441— 5	911,686— 90	1,274,132— 5	1,627,511— 5
68,606— 10	514,166— 70	934,301— 5	1,289,317— 20	1,631,196—200
98,736— 40	545,151— 5	939,262— 5	1,301,801— 5	1,635,256— 60
103,946— 50	553,191— 5	950,616— 20	1,311,626— 30	1,652,356— 60
115,696—700	556,986— 90	958,291— 5	1,315,811— 5	1,676,541— 4
120,961— 5	570,501— 4	977,946— 50	1,316,286— 90	1699996-700000
121,886— 90	573,351— 5	997,316— 20	1,329,932— 5	1,731,301— 5
124,286— 89	576,801— 5	1,021,636— 40	1,368,466— 69	1,741,036— 40
149,671— 5	578,166— 70	1,024,801— 5	1,375,821— 5	1,765,346— 50
150,076— 80	578,521— 5	1,026,676— 80	1,381,476— 80	1,778,741— 5
182,021— 5	661,041— 5	1,033,921— 5	1,385,761— 5	1,778,786— 90
203,486— 90	687,716— 20	1,035,926— 30	1,391,251— 5	1,788,981— 5
205,091— 5	708,866— 70	1,064,611— 5	1,400,696—700	1,808,486— 90
208,456— 60	709,476— 80	1,071,316— 20	1,413,026— 30	1,811,511— 5
235,216— 20	729,956— 60	1,080,011— 5	1,414,076— 80	1,842,256— 60
236,526— 30	735,696—700	1,084,891— 4	1,420,686— 90	1,846,371— 5
246,941— 5	743,866— 70	1,118,341— 5	1,429,351— 5	1,855,391— 5
272,296—300	748,256— 60	1,119,626— 30	1,437,771— 5	1,864,002— 5
304,906— 10	753,196—200	1,137,371— 5	1,455,251— 5	1,873,426— 30
325,371— 5	765,941— 5	1,149,811— 5	1,459,506— 10	1,913,991— 5
341,971— 5	770,211— 5	1,159,071— 5	1,466,826— 30	1,920,226— 30
357,651— 5	794,426— 30	1,172,251— 5	1,469,801— 4	1,930,061— 4
364,791— 5	838,441— 4	1,183,841— 5	1,491,391— 5	1,936,281— 5
373,926— 30	840,871— 4	1,196,546— 50	1,553,582— 5	1,953,351— 5
376,792— 5	842,446— 50	1,207,346— 50	1,562,671— 5	1,953,551— 5
380,946— 50	858,421— 5	1,225,211— 5	1,572,546— 50	1,961,761— 5

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Կազմուած Բարձրագոյն Օսմանեան Արժէթղթոց վրայ.— Անկամ Անթ. Քոնսոլիտէ.

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ.Ռ.	24 24
Ամենէն բարձր գին	»	24 27
Ամենէն վար գին	»	24 15
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	108 75
Ամենէն բարձր գին	»	108 75
Ամենէն վար գին	»	107 37½
Թրանսվալ	»	80 —
Ամենէն բարձր գին	»	80 —

ԲԱՑՈՒՄ Յլս. 20/2 Օգոս.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ.Ռ.	24 25
» » ժամ 4 ու կէսին		24 25
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	108 75
» » ժ. 4½ին		108 75
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	625 —
» պարտաթ.	Ֆր.	466 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	Ֆր.	277 —
Քարաֆ Կ. Պոլսոյ	»	469 —
Թրանսվալ	»	79 —
» ժ. 4 ու կէսին	»	79 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ.Ռ.	4 22½
Անատոլուի եկթ. պարտթ.	Ֆր.	498 —
» բաժնթ.	Ա.Ռ.	8 42
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ	Ֆր.	261 —
Քարաֆ Իզմիրի	»	— —
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹԺ.	Օ.Ռ.	— —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա.Ռ.	— —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ոսկի	1 —
» ութ օրուան	»	2 25
Ռումէլի Երկթղ. »	Ֆր.	2 —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 25
Անգլիական ոսկի	»	110 —
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 02
Քրիմից	»	51 04
Մէթալիք	»	96 50
[illegible]	»	8 61

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղչ.	108 ¾
» » » Առեւտր. Թղթ.	»	108 ½
» չէք	»	109 32½
Բարիզ 3 ամիս Պնքյ.ի Թղթ.	Ֆր.	23 07½
» » » Առեւտր. Թղթ.	»	23 11¼
» չէք	»	22 87
Վիեննա մանտա 8 օր	քուրօն	22 14
Պերլին չէք	մարք	18 65
Օտեսա չէք	րուպլ	08 60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 1 Օգոստ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա.Ռ.	45 75
» » » Գ.	»	25 12
» » » Դ. բարձ.	»	22 37
» » » Դ. ցած.	»	22 37
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11 25
Եգիպտական միացեալ	»	103 —
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	97 69
Այտընի Երկաթուղի	»	10 —
Փոխառութիւն [illegible]	»	83 50
Իտալական Ռանթ 5%	»	91 37
Հելլենական	»	31 —
» » »	»	38 50
Մօնօբոլ Հելլենական 4%	»	42 50
Պուլկր. փոխառթ. 1888	»	82 —
» նոր 6% 1899	»	79 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 36¼
Թրանսվալ	»	3 18
Դրամադեղչ	»	4 —

ԲԱՐԻԶ, 1 Օգոստ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. բաց.	Ֆր.	22 95
» » » փակ.	»	22 95
» » » Դ.	»	25 45
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	111 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	531 —
Օսմանիյէ	»	429 50
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	100 12
Քրէտի Լիօնէ	»	1041 —
Պանք տը Բարի	»	1024 —
Իտալական Ռանթ	»	91 85
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 155
Թրանսվալ	»	81 50
Դրամադեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —
Ցէֆոնս Լօն, նոր փոխ.	»	— —

ՊԵՐԼԻՆ, 1 Օգոստ.

Օսմ. փոխառութիւն 1893	մարք	— —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	107 30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 295
Դրամադեղչ	»	5 —

ՎԻԵՆՆԱ, 1 Օգոստ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	ֆլորին	96 75
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	104 50
Օսմ. Ռենթ	»	285 50
» Լոնտոնի վրայ	»	242 90
Դրամադեղչ		4 ½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ
«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (34)

ԶԻՒՏԷՐՄԱՆ

ԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲԱՆ

[ՎԷՊ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ]

ԺԱ.

—Յանցանքն խիստ չէ, Տ. Նահանգապետ, յարեց երիտասարդը. եթէ Պօմպար տեղակալը գերեզմանէն կը յարուցանեն, Անիկա իր պարտքը կատարած է և թողելու է որ խաղաղութեան մէջ հանգչի։

Մ. տը Քրօզքայմ ուսերը թօթուեց։

—Ամբաստանութիւն մը կայ անոր դէմ։

—Ամբաստանութի՞ւն մը, պոռաց երիտասարդը տեղէն ցատկելով։

Նոյնուածքն հանդիպեցաւ Ֆէլիքս Մօրքէլի, որուն դէմքին վրայ կարդաց իր անպատուութեան և կործանման ամբողջ պատմութիւնը։ Յետոյ յարեց,

—Ինքզինքս պիտի արդարացնեմ պատերազմական ատեանին առջև։ Արդէն կ'սպասէի այս վատութեան։ Կը խնդրեմ որ ձերբակալէք զիս։

Գեղացիք Պօլէսլավի վրայ խոյացան, իբր թէ անոր փախուստը կասեցնելու համար։ Ու դրան սեմին վրայէն ներս հրեցին զայն, կռուփի հարուածներով։

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 14,409,089 10.1
ՀԱՍՈՅԹ 1899 ՏԱՐՒՈՅ 3,073,226 13.11

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,509,273
ՀԱՍՈՅԹ 1899 ՏԱՐՒՈՅ 1,187,296

Ընկերութիւնք իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'առաջարկեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրամատչելի պայմանով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց, քաջալերութեամբ այն յարգանքին ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։—Նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած փոխանի 34,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'ընծայեն։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

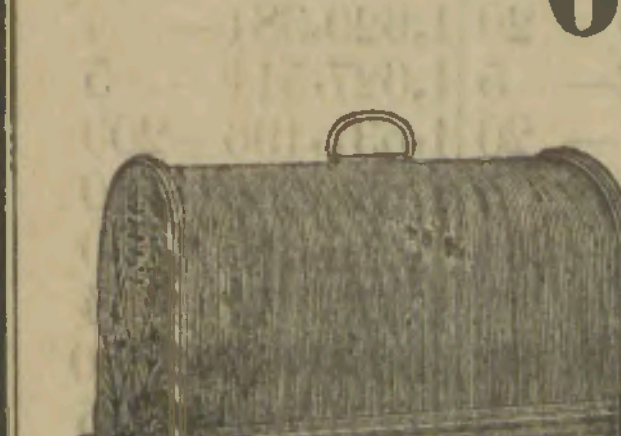
«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000　　ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ յաջորդաբար եւ առագաստանաւերու մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գինը եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնել ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 21 և 22 կը. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

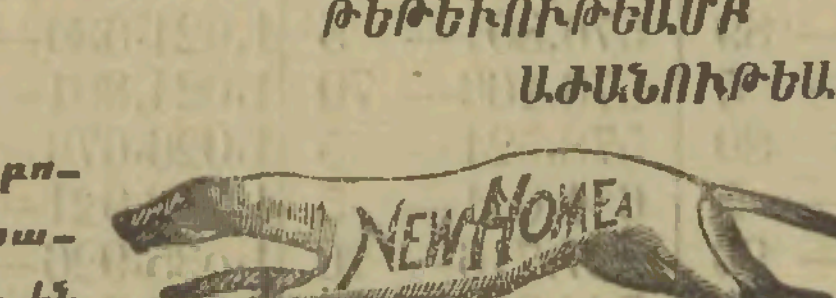
ՆԻՈՒ—ՀՈՄ

Ամերիկեան ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ կարի մեքենան որ բոլոր կարի մեքենաներուն հետ կ'մրցի



ՊԱՐԶՈՒԹԵԱՄԲ
ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԵԱՄԲ
ԱՐԱԳՈՒԹԵԱՄԲ
ԹԵԹԵՒՈՒԹԵԱՄԲ
ԱԺԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Շիքակոյի, Բարիզի, Անվէրսի և բոլոր մեծ ցուցահանդէսներու կողմէ ստացած ոսկեայ մետալներն այս մեքենային գերազանցութիւնը կ'ապացուցանեն։



[illegible]

ՆԻՒ ՀՈՄ կ'կատարէ ամէն աշխատութիւն։
Կ'կարէ է'ն հաստ ու է'ն բարակ կերպասներն ի'նչ որ ուրիշ ո'չ մէկ մեքենայ կրնայ ընել։
Անհրաժեշտ ամէն կօշկակարի, դերձակի ու ընտանիքի։

Թուրքիոյ համար միակ Ներկայացուցիչ՝ Որդիք ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Կ. ՄԻԱՆԵԱՆ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ. — Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Համիտիյէ ճատտէսի, թիւ 7
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ. — Իզմիր Համիտիէ Ճատտէսի թիւ 39
Գնողներու համար վճարման դիւրութիւններ կան. — Մեքենայից գործածութեան եղանակին ուսուցումն և նորոգութիւնք ձրիապէս պիտի կատարուին վաճառատանս կողմէ։

ՀԱՄԲՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	27,000,000
Պահեստի դրամ	»	52,002,500
Տարեկան հասոյթ	»	70,339,912

Ընկերութիւնը ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և անոնց մէջ գտնուած փոխադրանք և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիններով։
Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գաբու, Անատոլու խան, 20, 21, 22

ԻԼԱՆ

Երէնքէօյլիւտէ Ճաատէ Պօսթանը իսքէլէսի գարշըսընտա 12 տէօնիւմ մըգտարը թարլա կէրէք թօփտան կէրէք բարչա բարչա սաթըլաճագընտան իսթէք իտէն զէվաթ մէզքիւր իսքէլէ Պաշընտա քէրէսթէճի Կիւլպէնք աղայա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 3—3

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրբուլ և Ալէքսանտրիա Գիծ— Բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլամիան	3500
Ասմէնիան	10500	Էմերըլտ	3500
Քեսդրիան	10500	Բըրմիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արաբիան	35 0
Գոլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլուղեան	2500
Պոսդոնիան	8000	[illegible]	2500
Ֆինիքիան	8000	Լեսպիան	2000
Քիլիքիան	3700	Մինհօ	900
Վալենսիան	3700	Օբորդօ	800
Ֆլորենդիան	3700	Լիսպոն	800
Սարդինիան	3500		

Աթէնիըն շոգենաւը Լիվըրբուլէ հոս կ'սպասուի Օգոստ. 9ին։

Ապրանք ստացողք կ'խնդրուին իրենց ապրանքը մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրամանը գրել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՑՈՆԴԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրբուլ և Միջերկրականի Գիծ— Բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Մարիոտիս	5000	Թէլլըր	3000
Փայլի	4500	Ֆէրօս	3000
Նայգոբըրիս	4200	Օսմանլի	3000
Էմէյսիս	3500	Թիպս	2500
Ռամիսիս	3500	Կառնաք	1500
Մինիս	3500	Կիէն	1500
Էնիւփիս	3000		

Դիմել առ Ժ. Վ. Ուիթըլ և Ընկ.
Ուիթըլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½, 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ Կ. Պոլիս, Nº 23, Պապը Ալի Ճատտէսի

ՊԷՐԼԻՆԻ ՎԻՔԴՈՐԻԱ

ԻՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ Ի ԼԻՆՏԷՆ ՇԹՐԱՍՍԷ
Գերմանիոյ ամէնէն ՄԵԾ և ամէնէն ՀԶՕՐ Կենաց Ապահովագրական Ընկերութիւն

Պահեստք	239,189,580 ֆրանք
Ապահովագրեալ դրամագլուխ	870,644,476 »

ԱԺԱՆ ԵՒ ՇԱՀԱՒԷՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
ՇԱՀԱԲԱԺԻՆԸ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ Է ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՆԱԳՐՈՎ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

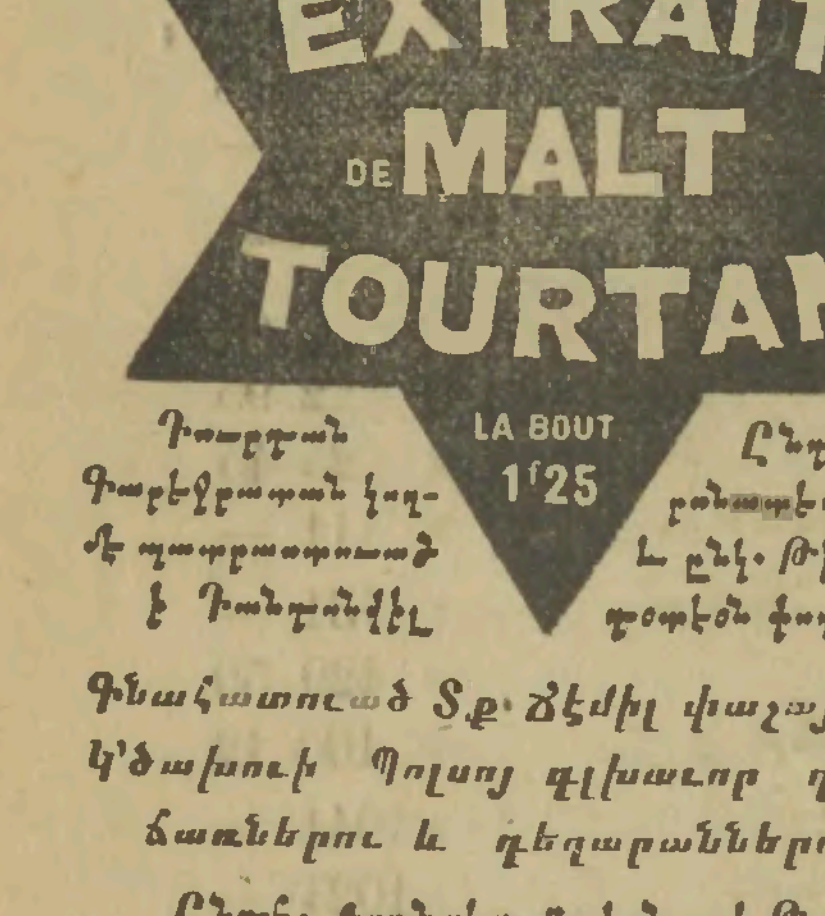
Ամէն ոք կրնայ իր կեանքը ապահովագրել կամ զաւակներուն դրամագլուխ հայթայթել շաբաթական վճարումներով, սկսեալ 2 դահեկանէ, և այս ամէնն առանց բժշկական քննութեան։

Այս կարգի ապահովագրեալ անձերու թիւն հասած է 1 ՄԻԼԻՈՆ 277,000ի

Վէքթօրիա Աչքըտ. —Միմիայն մէկ տարի շաբաթական Մէկ ֆր. վճարելով մարդ ցկեանս կ'ապահովագրուի, ընդունելու համար՝

1º 10,000 ֆր. եթէ մահ պատահի։ 2º 15,000 ֆր.ի հասոյթ մը, եթէ խեղութիւն պատահի։ 3º 200 օր, 5 ֆր. ամենօրեայ հատուցում մը, ի դէպ առժամանակեայ խեղութեան ծովու կամ երկաթուղւոյ, թրամվէյի և թիւնէլի արկածներու հետեւանքով։

Դիւանապետ. — ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Ընդհանուր Գործակալ ԷՄԻԼ ՖՕԿԼ
7, 8, 9 Ինայէթ խան, Ղալաթիա, Օսմ. Կայս. Պանքային դիմաց։



ՍՏՆՏՈՒՆՆԵՐՈՒ　ՓԱՓՈՒԿ
Մանուկներու　ատամնահատներու
վտիտ-　Նորածիններու
ներու　Տկարներու

Դոկտոր Դուրեքրատ (?) հեղինակ... Դիւրամարսելի
Ընդհ. կեդրոնատեղի Պոլսոյ ... թիւ 1 Շոփիէն փողոց, Բոլիս

Գնահատուած Տք. Ճէմիլ փաշայի կողմէ։ Կ'ծախուի Պոլսոյ գլխաւոր դեղագործներու և դեղարաններու քով
Ընդհ. ներկայացուցիչ Թուրքիոյ
ԵՐՈՒԱՆԴ Մ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
Թ. 31, Մահմուտիյէ փողոց, Ղալաթիա 26—7

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՊՐՈՒՍԱ

Վարժարանիս նոր տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 6ին [Ն. Տ.]։ Տարեթոշակն է 12 ոսկի օսմ., կէսը կանխիկ և կէսը Փետր.ի սկիզբը վճարել։ 12 մէճիտիյէ յաւելուածաբար կ'առնուի դաշնակի համար։ Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ստանալու համար գրել առ Մարտիրոս էֆ. Նիկողոսեան Պրուսա։ 25—1

ԿՈՒԶԷ՞Ք ՎԵՐՍՏԱՆԱԼ
ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՈՅԺ

Ջղլութեան ու ցոփութեան մէջ եթէ սպառած էք ձեր ոյժերն. անքունութիւնը, ալքօլն ու ամէն կարգի զեղծումներ եթէ ջլատած են ձեր կարողութիւնները. եթէ կանխահաս ծերութեան միտում մը կ'ցուցնէք ֆիզիքական և մտաւոր աշխատութեան հետեւանքով. եթէ ողնայարի ոսկրնիդ կ'ցաւի, մէջքերնիդ չէք կրնար շտկել ու անզգալաբար կ'ծռի քամակնիդ. եթէ մարսողութիւննիդ խանգարուած է, արիւննիդ տկարացած և նուազած. և եթէ կ'փափաքիք բժշկուիլ այս ամէնէն ու վերստանալ ձեր երիտասարդական ոյժն ու կարողութիւններ, անհրաժեշտ է որ ՄԱՐԻԱՆԻԻ ԳԻՆԻ գործածէք անմիջապէս։

ՄԱՐԻԱՆԻԻ ԳԻՆԻՆ մարմնոյ իւրաքանչիւր անդամին վրայ արագ և ուղղակի ներգործելով, արեան շրջանն ու մարսողութիւնը կ'դիւրացնէ, ծուծերը կ'լեցնէ, ջիղերը կ'զօրացնէ և դիւրութիւն կուտայ անդամներուն՝ կանոնաւորաբար կատարել իրենց պարտականութիւնը, ճիշտ երիտասարդական կորովով։

Տասն հազարէ աւելի երախտագիտական նամակներ, կ'հաստատեն ինչ որ ըսինք ՄԱՐԻԱՆԻ ԳԻՆԻԻՆ ազնուելի յատկութեանց նկատմամբ։ Մերիր, հիւանդութենէ ապաքինողներ, ծերունազարդութեան հետեւանօք տկարացողներ, անարիւն և գունատ անձինք և գլխաւորաբար անոնք որ ՈՅԺԻ պէտք ունին, պէտք է գործածեն անպատճառ ՄԱՐԻԱՆԻԻ ԳԻՆԻՆ։

Կ'ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 52—45

ՊԱՏՐԱՍՏ ԶԳԵՍՏԵՂԷՆԱՑ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ. ԵՐՄԵՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Պոլիս, Սուլթան Համամ Թօփալեան խան, թիւ 18, 20, 22, 24.

Գ. Երմէնեան և ընկ.եան վաճառատունը, որ պատրաստ զգեստեղինաց վաճառատուններուն մէջ կարեւոր դիրք մը գրաւած է իր վաճառած զգեստներուն ազնուութեան, ճաշակին և աժանութեան համար, իր յաճախորդներուն նոր դիւրութիւն և զեղչ մը ընծայելու համար՝ Եւրոպայէն բերել տուած է մեծ քանակ և նորաձև կերպասներ, զորս կարել կուտայ վարպետ դերձակներու։ Զգեստ գնել ուզողներուն կ'յանձնարարուի այս վաճառատուն, ուր սակարկութիւն չկայ։

ԼԸ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԵՆԱՀԶՕՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ.
ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱ
Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը։)
Զուտ փոխադարձ Ընկ.
Ամբողջ շահերը կ'պատկանին ապահովագրեալներուն։

1900 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 225 ՄԻԼԻՈՆ ֆրանք։ Ապահովագրութիւն որ կ'րանի՝ 5,503,000,000 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած է մէկ միլիառ 545 միլիոն։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ընդհանուր ապահովագիրը [բօլիս] աւելի շատ առանձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կ'ընծայէ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագրերը։ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ ապահովագիրն առարկելի չէ բնաւ, և յանձման թուականէն սկսեալ կ'երաշխաւորէ արհեստի, բնակութեան և ճամբորդութեան յարակից բոլոր վտանգներն և մահուան ամէն պարագաները, առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պահուն։ Ապահովագիրն իրաւունք կուտայ տարուէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոց գումարը նշանակուած կ'ըլլայ կանխաւ ապահովագրութեան մուրհակին մէջ։ Առաջին տարեվճարէն սկսեալ, ապահովագրուողին համար իրաւունքէ անկում չկայ։ Ընդհանուր ապահովագիրը կ'վճարուի ի դէպ մահու, ապահովագրեալ անձին բրած բոլոր մասնավճարներով, ինչպէս նաեւ ապահովագրեալ դրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոսով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Բնիկ—Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Պոլիս, Հուիթօլ խան
Վօյվօտա փողոց, Վիթալիս խան Ղալաթիա

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Դ. ՍԻՆԱՆԵԱՆ
Վկայեալ Կայսերական Բժշկական Վարժարանէն

Իր գործատունը հաստատած է Սկիւտար, Սելամսըզ, ճիշտ Փիչքօփեան էֆ.ի վաճառատան դիմաց թիւ 391։ Կ'դարմանէ բերնի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու միջոցաւ, առանց ցաւի, ատամի հանութիւն կը կատարէ. Նուրբ և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կ'պատրաստէ ճիշտ բնական ակռաներու նման, եւ փտած ակռաները կ'լեցնէ ոսկի, բլատին, արծաթ և ուրիշ նիւթերով։ Երեքշաբթի կէս օրէն յետոյ աղքատները ձրի կ'ընդունի։ 20—10

—Համբերութի՛ւն, Տեա՛րք, պոռաց դատաւորը բարեկամօրար։ Ո՛վ որ Պառոն մը Շրանտէնի դպչի, պիտի ձերբակալուի իսկոյն։

Յետոյ Պօլէսլավի դառնալով, շարունակեց,

—Հարցուցի մ'ես։ Քանի որ գերի ինկաք թշնամւոյն ձեռքը, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ յետոյ գերիներու փոխանակութեան միջոցին ձեր անունն օրինաւորապէս արձանագրուած չէր ո և է ցուցակի մէջ։

—Վէրքս այնքան ծանր էր որ Ֆրանսացիք, իրենց հապճեպ նահանջին մէջ, պատերազմի դաշտին վրայ թողուցին զիս։ Գեղացիներ զիս տեսնելով վերցուցին, և երկար ամիսներ դարմանեցին զիս։ Երբ ի վիճակի եղայ ազատարարներուս քովէն հեռանալու, խաղաղութիւնն արդէն կնքուած էր և դաշնակիցք հեռացած էին Ֆրանսայէ։

—Ձեր խօսքը նուիրական է, Պառոն, բայց կրնա՞ք ապացոյց տալ։

—Վէրքերէս զատ ուրիշ ապացոյց չունիմ, Տ. Նախագահ։

—Հը՛մ։ Այս պատասխանն ալ արձանագրեցէք։

Մ. տը Քրոդքայ թեթև մը հազաց, մազերը ետ նետեց, առաջ ելաւ և հանդիսաւոր բանախօսութիւն մ'ը ընելու պատրաստուող անձի մը երեւոյթն առնելով ըսաւ.

—Տեա՛րք բնակիչք Շրանտէնի, երջանիկ կ'զգամ ինքզինքս ձեր նահանգը կառավարելուս համար,—այն քաջարի նահանգը, որ պատերազմի ատեն պահանջուածին կրկինը զօրք տուաւ։

Ամբոխը ծափահարեց խանդավառութեամբ և ծերունի երէցը գոհունակութեան ժպիտ մ'ունեցաւ, վասն զի ինքն էր որ գրգռած էր ժողովրդեան եռանդը։

—Եւ սակայն, բարեկամներս, շարունակեց Պառոն տը Քրոդքայ արհամարհոտ ակնարկ մը ձգելով Պօլէսլավի վրայ, Շրանտէն անունն իր վրայ կ'կրէ ամօթալից արատ մը, որ յաւէտ պիտի չսրբուի։ Բայց Բրուսիոյ թագաւորն իր անբաւ գթութիւնովը կը հաճի մոռնալ զայս, և իր շնորհներովը կ'լնու զանգ։ Յիշեցէք, բարեկամներս, որ այս շնորհները կ'պարտինք մանաւանդ քաղաքապահ զօրքերուն և անոց հրամանատարին, որ նախապէս սերմանեցին այն փառքը, որուն պտուղները կ'քաղէք հիմա։

Յետոյ թուղթերուն մէջ բան մը փնտռելով, շարունակեց,

—Լռութի՛ւն, Տեա՛րք։ Ուշ եկէք ամենքդ ալ, կ'աղաչեմ։ Գիւխը չրաջըը դուռնէն դուրս պիտի վռնտուի։ Արքայական հրամանագիր մը պիտի կարդամ։ Մտիկ ըրէք.—

«Եթէ իրաւ է որ Պառոն տը Շրանտէն և Սիլեզիական քաղաքապահներու 15րդ զօրագունդին սպաներէն տեղակալ Պօտկար միևնոյն անձն են, եթէ ապացուցուի որ կամովին դասալիք եղած չէ բանակէն, ի՛նչ որ հաւանական չէ այնպիսի քաջ սպայի մը համար, հարիւրապետի աստիճան կը շնորհեմ իրեն, և իր պատկանած նահանգին քաղաքապահ զօրաց հրամանատար կ'անուանեմ։ Բաց աստի Երկաթէ Խաչ պատուանշանին Ա. աստիճանը կ'շնորհեմ ի վարձ իր արտասովոր քաջութեան։ Այս պատուանշանն իրեն պիտի յանձնուի Նահանգապետին կողմէ, ի ներկայութեան հարիւրապետ Պօլէսլավի ամբաստանիչներուն։

ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՎԻԼՀԷԼՄ
Թագաւոր»

(Շար.)　Թարգմ. ԺԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ՎԻՐԱԲՈՅԺԻՆ ԴԱՆԱԿԻՆ ՏԱԿ ՄԵՌԱԾ

Տէր Խմբագիր,

Մեզմէ խնդրած էիք որ մեր ողբացեալ ամուսնոյն մահուան պարագաները ձեզ գրեմ։ Եօթն բժիշկներու հետ կարծիքներ փոխանակելէ ետք, որոշեցինք Hysteractomy abdominal կոչուած գործողութեան ենթարկել մեր դժբախտ հիւանդը։ (Որովայնը բանալ և մէջի ուռը կտրել հանել։) Յունիս 22ին տարինք մեր հիւանդը գերմանական հիւանդանոցը։ Յունիս 25ի առաւօտուն ժամ 8ին Տքթ. Գոժպուրօղլու կատարեց գործողութիւնը՝ ի ներկայութեան Տքթ. Մասթէսեանի և Տքթ. Եղուրեանի, մեր յարգելի բարեկամներուն։ Մէկ ժամ և 10 վայրկեան ետքը գործողութիւնը կատարուած էր. Տքթ. Գոժպուրօղլու նաև [illegible] ըսաւ. այս երեք բժիշկներու շնորհակալութիւններ յայտնեցինք։ Տքթ. Գոժպուրօղլու գիտական բացատրութիւններ տալով ըսաւ թէ ինչ ձեւով եղած էր այս ուռը չէր։ գործողութիւնը. առիթ ունեցանք նաև քննելու երբ 15 րոպէ այդ կտրուած ուռը, որ fibroïd ըսուած տեսակէն էր, և չէինք սխալած. երբ մէկ քիլօ կ'կշռէր։

Այժմ մեր հիւանդն հանգիստ անկողնոյ մէջ կ'գտնուէր և աստիճանաբար գլորոֆորմի թմրութենէն կ'արթննար, և կէս ժամ վերջն արթնցած էր։ Շարունակ իր անկողնոյն քով կը գտնուէինք, հիւանդապահ մայրապետներ կ'ըլլէին ու կ'մտնէին։ Գլորոֆորմի ազդեցութիւնն անցնելէ ետքն հիւանդը բոլորովին լուրջ էր։ Ցաւեր կ'զգար, որ աստիճանաբար սաստկացան։ Գրեթէ 2½—3 ժամ անցնելէ ետքը, հիւանդապահ մայրապետներու հարցուցինք թէ այս սաստիկ ցաւերը մեղմացնելու համար ո՛ և է միջոց մը չէ՞ր յանձնարարուած իրենց Տքթ. Գոժպուրօղլուի կողմէ. մայրապետը մորֆինի ներարկումներ ըրաւ։ Բայց հիւանդը ժամ 3½ին յանկարծ մեզի դառնալով ըսաւ. «Ա՜հ... Տոքթոր, չես գիտեր թէ ի՞նչ կ'զգամ, երանի՜ թէ այն զգացած ցաւերուս կրկինն ունենայի... ո՜հ... կ'մարիմ... չեմ գիտեր ի՞նչպէս բացատրեմ զգացածս...» Անմիջապէս բազկերակը քննելով գտայ թէ սաստիկ արագ եւ յոյժ տկար կ'զարնէր, պաղ քրտինքներ երեսին ու մարմնոյն վերին մասերուն վրայ, ու դէմքն աւելի գունատ։ Հասկցայ որ արիւն կ'կորսնցնէր կապուած երակներէն մին քակուած ըլլալուն. Ելեկտրական զանգակը քաշեցի, քանի մը մայրապետներ միասին եկան։

Խնդրեցի որ անմիջապէս Տքթ. Գոժպուրօղլուն կանչեն, ուրիշ բժիշկ ալ ուզեցի, բայց դժբախտաբար այդ հիւանդանոցին մէջ մնայուն բժիշկ չէին պահեր եղեր.... Հիւանդապահ մայրապետը դիտել տուաւ թէ գլորոֆորմ առնողներ սրտի տկարութիւններ ցոյց կուտան։ Եթէ Ether Sulphuric ներարկէ և քիչ մ'ալ քոնեաք տայ, վիճակը կ'բարւոքի եղեր....։ Մեք սաստիկ կերպով հակառակեցանք իր ըսածներուն, քանի որ արիւն կորսնցնելու վտանգին մէջ ըլլալ կ'կարծէինք. այսու ամենայնիւ չարգիլեցինք իրեն տրուած հրամանները գործադրելէ։ Միայն պնդեցինք որ ջանան վայրկեան մը յառաջ բժիշկը բերել աշխատին։ Մայրապետն երկու անգամ Ether sulphuric ներարկեց, և մէկ քանի անգամ ալ քոնեաք խմցուց։ Մեք մեր հիւանդին քով կ'գտնուէինք ո'չ թէ իբր բժիշկ այլ իբր հարազատ տէր եւ հօրը։ Ուստի չէինք կարող առանց Տքթ. Գոժպուրօղլուի կամքին բան մ'ընել մեր հիւանդին։

Իբր մէկ ժամ ետքը բժիշկը եկաւ. հիւանդն աստիճանաբար իյնալու վրայ էր։ Նէ՞ վար Տօքթօ՛ր... հարցուց Գոժպուրօղլու, —Իյ դէյիլ էֆէնտիմ, պատասխանեցինք։ Տքթ.ն անմիջապէս վէրմակը բանալով քննութիւն մը կատարեց, ու «Գան պօշանըյօր» ըսաւ։ Երբ լսեցինք թէ մեր կարծիքը կ'հաստատէր... Եօլի մի Տօքթօ՛ր...։ Չէ՞։ Էյի... ըսին։ Սարսափելի էր նոյն րոպէն։ Տքթ.ը շուարած կ'գործէր. անմիջապէս և երկու անգամ Ergot ներարկեց մարմնոյն մէջ (ունա՞յն ջանք) և քովը գտնուողներուն հետ քանի մը գերմաներեն բառեր փոխանակելէ ետքը գործողութեան սենեակը գնաց։ Վայրկեան մը վերջը չորս մարդիկ ներս գալով ըսին թէ Տքթ.ը կ'ուզէ որ հիւանդը դարձեալ գործողութեան սեղանին վրայ տարուի։ Այս որ լսեց մեր խեղճ հիւանդը, արդար բողոքի նուաղկոտ ձայնով մը, «Ո՜հ ...Նորէ՞ն ... չի՜ այդ ...» ու լռեց ... ։ Տեսարանը քստմնելի էր։ Հիւանդս աստիճանաբար կ'նուաղէր։ Տքթ. Գոժպուրօղլու առանց գլորոֆորմ տալու [որ չէր կարելի այդ պարագային] ամենասաստիկ չարչարանքներու ու ցաւերու մատնելով, կարերը ու կարերը քակեց իր օգնականին հետ միասին և որովայնը վերստին բացին։ Արեան լիճ մը գոյացած էր։ Արագ արագ այդ արիւնը դուրս առնել կ'ջանային, որպէս զի քակուած երակը գտնան ու կապեն նորէն, այն երակը որուն մէջ արդէն բան մը չէր մնացած...։ Բժիշկներ վազած արիւնը բոլորովին դուրս հանած, տեսայ թէ վերջին վայրկեանը խիստ մօտ էր։ Դո՛ւ գրէ գործելէ, Տօքթո՛ր, գոչեցի. և Տքթ. Գոժպուրօղլու երբ հիւանդին երեսին նայեցաւ, նա այս ցաւոց աշխարհէն մեկնած էր արդէն....։

Հ. Գ. ՔԷՊԱՊՃԵԱՆ
(Բժիշկ)